

FLÓREZ, Antonio: *La filosofía del lenguaje de Ockham : Exposición crítica e interpretación cognitiva*. Bogota : Pontificia Universidad Javeriana, 2002. 323 s. ISBN 84-8444-571-2

Publikácia zaoberajúca sa W. Ockhamom nie je častou novinkou ani na španielskych, ani na našich knižných pultoch. Ako sa uvádza v prólogu knihy, táto publikácia je významná z dvoch hľadísk. Na jednej strane je to systematická stránka – autor predstavuje Ockhamovu filozofiu jazyka, ktorú môžeme nazvať inšpiratívnou a inovatívnou v rámci teórií jazyka v 14. storočí. V tomto ohľade sa kniha zaoberá širokým spektrom otázok z oblasti filozofie jazyka, filozofie mysle, logiky a sémantiky. Všetky tieto disciplíny zažili v 20. storočí obrovský rozmach a vzájomne spolupracujú, čo mohlo podnietiť aktuálnosť tejto publikácie.

Druhým špecifikom tejto knihy je porovnanie Ockhamovho lingvistického prístupu s hľadiskom súčasného, veľmi populárneho autora z oblasti kognitívnych štúdií a filozofie mysle Jerryho Fodora, ktorý sa preslávil najmä knihou *The Language of Thought* (revidované vydanie 2008), či starším dielom *Concepts : Where Cognitive Science Went Wrong* (1996). Tento počín je do istej miery odvážny, keďže sa usiluje rekonštruovať Ockhamov lingvistický prístup v oblasti myslenia dnešným kognitivistickým jazykom, čo napríklad autori ako C. Panaccio, či C. Novaes odmietajú a bránia sa prípadnému spájaniu s klasickým postmoderným myslením (Davidson, Goodman, Fodor), pretože to môže byť problematické, až zavádzajúce.

Dielo Antonia Flóreza aj napriek týmto možným zjednodušeniam predstavuje problematiku Ockhamovej filozofie jazyka pomerne systematicky, bez vážnejších interpretačných omylov, hoci cituje rôzne komentáre k Ockhamovi, ktoré sa z hľadiska bližšieho vysvetlenia rozchádzajú v niektorých názoroch a sám autor k nim nezaujíma stanovisko.

Dielo sa z formálnej stránky skladá z dvoch hlavných celkov: z kritickej expozície Ockhamovej predstavy mentálneho jazyka a z kognitívnej interpretácie Ockhamovej epistemologicko-logickej predstavy mentálnych termínov na pozadí súčasného kognitivistického autora J. Fodora. Záver knihy je doplnený o krátku bibliografiu a index.

Prvá časť sa skladá z analýzy základných stavebných jednotiek mentálneho jazyka, ako ho Ockham vysvetľuje prevažne v *Summa Logicae*. Flórez uvádza základné kategórie jazyka, ako sú *enuntiatio* a jeho rozdielne vnímanie v porovnaní s *propositio* či s *oratio*. Ďalej spomína Ockhamovo členenie znakov a prirodzený znakový charakter mentálnych termínov. Takto sa dostáva k otázkam signifikácie a supozície termínov a ku problematike samotného *oratio mentalis*. Autor sa pomerne dobre orien-

tuje v Ockhamových raných i neskorších textoch, nevyhýba sa chýlostivým otázkam synonymie a ekvivity termínov, problematike konotatívnych mentálnych termínov a ich nominálnej definícii. Jedinou, možno zanedbateľnou, chybičkou krásy tejto prvej časti by mohla byť systematická stránka, ktorá nie je vždy tematicky a logicky konzekventne ukotvená. Z tohto dôvodu napríklad aj problematika supozície a signifikácie nie je primárnou optikou autora, ktorou sa bolo možné pozeráť na riešenie delikátnych otázok problematiky ontologického statusu mentálnych termínov. V tomto zmysle sa nám zdá, že autor zachádzal až príliš doširoka vo voľbe tém, ktoré sú súčasťou tejto prvej časti (podmienky pravdivosti viet), ale nenašli patričnú odozvu v druhej časti.

Druhá časť sa zaoberá pomerne systematicky a názorne otázkami fodorovského projektu, založeného na intencionalite a propozičných postojoch. Flórez veľmi názorne vysvetľuje Fodorove základné tézy, generickú deskripciu vzniku termínov a pojmov, ontologické otázky vyplývajúce z direktívneho poznania (dvojičky, Fregeho prípad), teóriu implementácie, propozičné postoje a propozičný obsah v prípade fodorovského mentálneho jazyka. V tomto bode autor načrtáva aj základnú líniu fodorovskej teórie referencie, pričom sa nebráni ani vlastným kritickým pohľadom a odpoveďami. V tejto časti sa takisto príležitostne venuje aj porovnaniu oboch autorov, predovšetkým so zreteľom na oblasť či otázky vzniku pojmov, pričom z interpretačnej stránky ostáva na autentickej strane pôvodného znenia textov bez zbytočnej redundancie. Autor pripisuje takto Ockhamovi epistemologický projekt kognitivismu založeného na ontologických predpokladoch, ktorý ponúka zaujímavé riešenia v súvislosti s dnešnými diskusiami.

Zo systematickej i odbornej stránky je práca veľmi zaujímavá, poskytuje zaujímavé pohľady a konfrontáciu s dnešnými závermi filozofie mysle, preto môže byť nápomocná pri hľadaní prvotných inšpirácií dnešného filozofického diskurzu.

PhDr. Rastislav Nemeč, PhD.
Teologická fakulta Trnavskej univerzity
Kostolná 1, P. O. Box 173
814 99 Bratislava
e-mail: rastislav.nemec@tftu.sk